

STUDENTSKÉ PŘÍSPĚVKY

FENOMÉN MOCI A JEHO VŠUDYPŘÍTOMNOST

ZDENĚK KAPITÁN

(Analýza dvou pojetí moci: Machiavelli a Nietzsche)

Moc a její pojetí?

Francouzský filozof Michel Foucault považuje moc za jeden ze strukturálních fenoménů společenských vztahů. Moc popisuje jako všudypřítomný fenomén, jenž doprovází celý náš život. Život člověka je podle něj utvářen mocenskými vztahy, které svou asymetričností činí z hledání vlastní identity pouhou iluzí.¹ V dějinách filozofického myšlení se však setkáváme s názory, které pojímají fenomén moci jako výraz sebeuvědomění člověka. Člověka, jenž ví, co chce, ví, co je dobré pro něj i pro jiné.

V tomto příspěvku budeme věnovat pozornost analýze dvou pojetí moci, které formuluje v době renesance italský filozof Niccoló Machiavelli a ve století devatenáctém pak německý filozof Friedrich Nietzsche. Obě tyto osobnosti jsou hodnoceny často velmi kontraverzně. Jejich uvedením pak logicky vyvstane otázka, co spojuje jejich filozofické pozice.

V úvodu tohoto výkladu přiblížíme jejich názory na moc. Na základě toho se pak pokusíme v závěru poukázat na skutečnost, že je spojuje – vzdor jejich

¹ K tomu viz: Foucault, M.: Prečo študovať moc? In: Za zrkadlom moderny. Bratislava 1995.

vzájemné odlišnosti – idea víry v sílu člověka být autoritou nejenom jiným, nýbrž i sobě samému. Autoritu zde chápeme jako schopnost sebeuvědomění sebe sama, ne jako egoistické sebevědomí.

Vladař je moc, moc je vladař

I když to nelze říci zcela absolutně, pak u Machiavelliho můžeme vcelku souhlasit s tím, že moc je vskutku spojena se silou, mohutností, způsobilostí a schopností jednat. Hovoříme-li ale o moci, potom nelze nehovořit o vladaři a o jeho *virtú*.

„... Panovník ovšem musí umět i z živočišné říše vybírat. Měl by dávat přednost lišce a lvovi. Lev nepostřehne léčku, liška si neporadí s vlky... Kdo myslí, že vystačí se silou, tomu nepatří žezlo ...“²

Tento citát pojednává o pojmu moci spíše zastřeně, protože se věnuje především osobnosti panovníka. Ale kdo jiný je vykonavatelem a ztělesněním moci než vladař. Ten musí být osobou nad jiné schopnou k vládnutí, musí být neustále v konfrontaci se štěstěnou. Není sice radno na ni spoléhat vždy a za všech okolností. Machiavelli hovoří o pojmu *virtú*, přičemž jde o jakousi „zdatnost“.³ Vládce, který chce dosáhnout nejušlechtilejších cílů, se musí přimět k následování diktátu *virtú* ve všech svých veřejných konáních. *Virtú* je „nejskvělejší věc na světě“, velkolepější než samotné slunce, protože „slepí slunce nevidí“, ale „i oni vidí naprosto jasně *virtú*“.⁴

Již starověcí moralisté rozebírají složitě pojem *virtú*, který je typický pro muže – *viry*. Podle nich by osobnost nadaná *virtú* měla mít čtyři základní ctnosti – moudrost, spravedlivost, odvahu a střídmost.⁵ Samozřejmě, že ctnostný člověk by měl mít kromě těchto ctností také tu, jež nazýváme „počestnost“. To znamená, že by měl umět držet slovo a vždy se všemi jednat čestně. Machiavelliho vladař však není nositelem antických ctností. Na druhé straně ale Machiavelli tyto vlast-

² Machiavelli, N.: *Vladař*. Praha 1995, str. 79.

³ Tato nevyhraněná definice je Machiavellimu často vyčítána.

⁴ Podle Whitefielda „nemá ponětí o systematickém užívání tohoto slova“. Nejde snad ani tak o nesystematičnost, ale spíše o rozšířený obzor tohoto slova, které se nedá tak zcela jednoduše pojmovat a charakterizovat.

⁵ K tomu viz: Skinner, Q., Machiavelli. Praha 1995, str. 44.

Důležitost *virtú* Machiavelli zdůrazňuje a podtrhuje v samém závěru své knihy, kde vyzývá k osvobození Itálie. *Virtú*, jako projev vynikajícího ducha, je demonstrován na Mojžíšovi, Kýrovi či Théseovi.

⁶ Podrobně se tomuto rozboru věnuje Cicero ve svém spise *O povinnostech*. Zde se zabývá podrobně těmito vlastnostmi, které byly v pozdější době v Ciceronově pojetí chápány jako vlastnosti vladařské.

nosti, které ctíli antičtí filozofové, jako takové nepopírá. Nezajímá jej ale jejich morální obsah. Protože vladař musí být v první řadě schopen konat jako politik, nesmí se bát použít takových prostředků, které lze hodnotit jako „nezbytné zlo“. „Vladař, jenž udělí několik výstražných trestů, je vlastně milosrdnější než ti, kdo z přehnaného soucitu neučiní přítrž vzrůstajícím se rozbíjím, které pak mají za následek vraždy a loupeže“.⁶ Toto „kruté“ jednání vladaře je legitimní, poněvadž se děje ve jménu vyšších zájmů státu. Machiavelli ale právě tak nabádá vladaře, aby užil i prostředků, jež se nevzdalují dobra, ale to v míře daleko méně častější a „vzácnější“. Stručně řečeno, moc vladař ukázat musí, kdežto dobro projevit může. Jediným kritériem toho, co je dobré a co je zlé v jeho konání, jsou státní zájmy stojící nad zájmy osobního svědomí. Vladař je především politikem symbolizujícím stát, jeho moc a prestiž.

Machiavelli hovoří také o *virtú* lidu. Za ním vidí především ochotu lidu neprosazovat jen vlastní zájmy, ale obecné dobro, neprosazovat vlastní potomky, ale společnou otčinu. Celý problém je viděn tak, že lid je milovníkem slávy a společného dobra rodné otčiny. Machiavelli se však ptá, jak zajistit udržení tohoto *virtú* u dostatečného počtu lidí, aby bylo dosaženo dlouhodobé občanské slávy. Na tento problém můžeme poukázat ve vztahu ke středověkému městu, jehož občané nemohou doufat ve vlastní velikost, pokud není zakladatelem tohoto města skutečně velký člověk. Pokud se však jedná o město, které založila osobnost s velkým *virtú* a na jejíž postupy se lze ohlížet, pak město mělo to největší štěstí.⁷

S *virtú* souvisí vlastně i štěstí. Celým Vladařem prostupuje myšlenka, že dostatek *virtú* vladaře je jistotou náklonnosti štěstěny. V tomto smyslu *virtú* představuje také určité „mužství“, které svou tvrdostí, sebevědomím, odvahou a silou štěstěně imponuje daleko více než pasivní nečinnost a prosté spoléhání se na její náklonnost. Machiavelli však upozorňuje na to, že i sebeodvážnější, sebedrdinštější a sebebojovnější vladař si má zachovávat určitý odstup ke štěstěně, respektive k její „vrtkavosti“.

Možná právě zde je na místě zmínit Machiavelliho diplomatické zkušenosti. Byl pozorovatelem mnoha evropských panovníků, na jejichž dvorech plnil pro florentskou republiku řadu diplomatických posláních. Pomineme-li jeho působení na dvoře francouzského krále, kde byl spíše nespokojen, pak jej především ovlivnily dvě silné osobnosti – Cesare Borgia a papež Julius II. Ačkoliv ve Vladaři je konečný soud o Borgiovi záporný, protože se Juliem nechal přelstít, neskryvá Machiavelli obdiv jeho nepochybným kvalitám a často dává čtenáři Vladaře pocítit jeho „*virtú*“, za

⁶ Machiavelli, N.: *Vladař*. Praha 1995, str. 64.

⁷ Příkladem toho je osud Říma, který měl možnost se ve své historii ohlížet na Romula. Římané považovali štěstí za nejvyšší *virtú*. Machiavelli vůbec vidí římskou republiku jako „studnici tolika *virtú*“, kdy vlastenectví je cítěno jako něco silnějšího než jakýkoliv jiný zřetel.

jehož pomoci se Borgia dokázal chladnokrevně a lstivě vypořádat s opozicí.⁸ Po Juliově nástupu na papežský stolec se dalo předpokládat nepřátelství mezi těmito dvěma muži, poněvadž Borgiův otec zapřičinil ve své době Juliovo desetileté vyhnanství. Julius s Borgiou si však místo toho slibovali přátelství. Jenže Julius se však prokázal zákeřnější, Borgiu nepodpořil a vévoda přišel velmi záhy o své državy.

Tímto příkladem dává Machiavelli jasně najevo, že pro vladaře není ideálním prostředkem vládnutí absolutní lpění na dodržování daného slova, poněvadž ti, kdož tak činí, si sice zachovají svou čest, avšak jejich moc, síla a mohutnost dostávají za své. V této souvislosti je známý Machiavelliho příměr o dvou způsobech jednání, kde jedno je ve shodě se zákony lidskými, druhé pak ve shodě se zákony zvířecími. „A když nestačí k dosažení cíle ty první, pak se nedá nic dělat a musí se sáhnout i k druhému.“⁹ Tím se dostáváme k jádru Machiavelliho právního a politického realismu.

Machiavelli odmítá idealizovat společenskou realitu. Lidské konání není možné podle něj primárně hodnotit jako dobré, nebo jako zlé. Lidé jsou spíše zlí a vůči sobě bezohlední, proto řízení jejich vztahů vyžaduje sílu – moc. Tato síla však již nepochází do Boha, ale disponuje jí člověk ztělesněný osobou vladaře. Jedině tento vladař – politik může dát nový rozměr chaotickým společenským vztahům hnaných lidským egoismem. Jeho síla virtú, jež se projevuje tím, že ví, co má být státním zájmem, co je dobré pro takovýto stát, se stává jediným legitimním prostředkem uspořádání společnosti jako státu zaručujícího člověku blaho a dobrý, svobodný život. Paradoxně právě v této myšlence zaznívají ideály humanismu, které můžeme najít již v antické filozofii.

Opusťme na chvíli uákladní rámec Machiavelliho pojetí moci a přistupme k analýze Nietzscheho názorů na moc.

Od vůle k moci k nadčlověku

Jestliže máme charakterizovat Nietzscheho náhled, měly bychom konstatovat, že je to zřejmě otázka mnohem rozsáhlejší a hloubější, nežli tomu bylo v případě Machiavelliho. Celý problém moci je zde ještě o to problematičtější, že jeho myšlenkový vývoj filozofa byl složitý a dodnes vyvolává kontraverzní hodnocení.

Nietzsche uvažuje o hodnotách a chce demystifikovat tradiční společenské ideály a staví se proti kultuře vytvořené takovouto tradicí. Vidí v ní počátek

⁸ K tomu viz: Skinner, Q.: Machiavelli. Praha 1995, str. 24–26.

⁹ Machiavelli, N.: Vladař. Praha 1995, str. 42.

společenského úpadku. Posedlost po lidském poznání jen ničí podle něj „síly života“. Lidstvo tak setrvává v iluzi – klamném zdání. Na druhé straně přiznává však i jistou užitečnost této iluze, její určité podmínky, jež činí existenci člověka snesitelnou v čase jeho přechodu z říše přírody do společenského stavu.

Moc u Nietzscheho spočívá tedy v něčem zcela jiném, než u Machiavelliho. Podle Machiavelliho se pojem moci vztahuje k hodnotám, jež i my dnes běžně uznáváme jako atributy politické moci. Nietzscheho moc nemá co do činění s vládou nad někým jiným. V tomto případě je to zcela individuální síla jedince. Zde je mocí obdařen člověk jako takový. Podle Machiavelliho však má onu „moc“ jen vladař. Nietzsche charakterizuje především pojmy *nadčlověk* a *vůle k moci*.¹⁰ Proto vyvstává otázka, jaký je vztah mezi mocí a vůlí a co je vůle k moci.

„...Chcete teprve stvořit svět, před nímž byste poklekli: taková jest vaše poslední naděje a vaše blouznění. Svou vůlí a své hodnoty jste posadili na řeku vznikání; co věřící lid přijímá za dobro a zlo, prozrazuje mi starou vůlí k moci.“¹¹

Nietzsche nás těmito slovy upozorňuje na relativnost morálních hodnot.¹² Dobro a zlo považuje za stěžejní morální hodnoty, jež však podle něj nejsou hodnotami metafyzickými, ale vyplývají z vůle k moci člověka. Jedině tato vůle je pravou mírou všech věcí. Ona nás ovládá a díky ní poznávat znamená podrobovat se vlastnímu intelektu. Je to vůle k přemáhání sebe sama, lidských slabostí, které brání „vypěstování“ člověka vyššího typu.

Nietzsche definuje pojmy dobro a zlo, přičemž dobro vyjadřuje podle něj velikost, vznešenost, ušlechtilost a dokonalost. Zlo je přímým protikladem takového dobra, neboť je přímé a prostoduché.

Pro lepší pochopení Nietzscheho vůle k moci je nutné zdůraznit, že na počátku svého filozofování byl velmi silně ovlivněn myšlením Schopenhauera, který je znám svým principem vůle k životu. Vůle k životu je podle něj základem každé formy existence a projevuje se jako slepé a neodolatelné nutkání. Je to nepotlačitelná síla určující naše nejhlubší touhy. Schopenhauer z toho vyvozuje pesimistický závěr. Život podle něj obnáší více zla než dobra a moudrost spočívá v osvobození se od vůle k životu. Jestliže Kantova filozofie se stává východiskem Schopenhauerovy recepce ve smyslu voluntarismu, pak máme možnost sledovat podobnou analogii i ve vztahu Schopenhauer – Nietzsche. Oba tyto filozofové popírají Kantem proklamovanou a přeceňovanou roli rozumu. Oběma je společná myšlenka vůle. Nietzscheho vůle k moci je protikladem Schopenhauerovy vůle k životu.

¹⁰ Nietzsche hovoří o třech stupních vývoje člověka – závislost na autoritách, osvobození se „od něčeho“ a osvobození „pro něco“.

¹¹ Nietzsche, F.: Tak pravil Zarathustra. Olomouc 1995, str. 102.

¹² Zde je uveden příklad hodnot, které si vytvořilo určité lidské společenství, křesťanství nám předkládá desatero.

Vůle k moci je vůle k ovládnutí se a je vlastní každému životu, jde o energii těch nejschopnějších jedinců k vytváření zcela nových hodnot poté, co ty staré byly jimi samotnými zavrženy.

Kdo je tedy Nietzscheho nadčlověk?

„... Hlásám Vám nadčlověka. Člověk je cosi, co má být překonáno. Co jste vykonali, aby byl překonán?“ Nadčlověk je smysl země. Vaše vůle nechť dříve nadčlověk budiž smysl země!¹³

Strohá interpretace pojmu nadčlověk svádí k výkladu, že jde o člověka nad lidmi. Tento pojem přebírá Nietzsche od Goetheho, dává mu ale jiný ráz. Jde mu o „vyššího“ člověka utvářeného vůlí k moci, jenž naznal, že „Bůh je mrtev“.¹⁴ Nietzsche nám chce říci, že člověk k tomu, aby byl sám sebou nepotřebuje žádnou autoritu, žádnou vnější sílu určující, co je dobré a co zlé. Nadán vůlí k moci bude nadčlověk lhostejný k prázdné mravnosti, kterou podle Nietzscheho propaguje tradiční křesťanství. Vůle k moci není totiž s to vejít se do reality spoutávajícího křesťanského myšlení. Člověk si tak bude plně vědom své jedinečnosti a tvůrčí svobody, která mu tak dlouho byla upírána.

Paralela nebo protiklad?

Máme-li nyní učinit srovnání Nietzscheho a Machiavelliho názorů, nebude to zřejmě snadné, stavět vedle sebe dva lidi tak podobné, přitom tak jiné a nestejné. Jisté je, že oba tito filozofové cítili své určité předurčení pro velké věci. Oběma se to v podstatě povedlo. Machiavelli se jako politik dostal závratně rychle a velmi nečekaně do čelních řad florentských občanů jako druhý kancléř. Právě tak rychle musel z těchto řad odejít po známém návratu Medicejských do Florencie. Jeho vrcholná kariéra proběhla během čtrnácti let. Za tuto dobu nasbíral mnoho zkušeností, jež vyjádřil v práci „Vladař“. Vzhledem k času, který nás od jeho života dělí, není dost dobře možné kritizovat Machiavelliho jednání. Nutno však poznamenat, že celým Vladařem se nenápadně plíží myšlenka zalíbit se Medicejským, kteří se vrátili na trůn a též myšlenka dostat se opět na politickou scénu a dokázat své velké znalosti a zkušenosti v praxi. Ač je to pro něj v takovéto míře netypické, pochlebují Machiavelli ve Vladaři Medicejským, že jsou „slavným rodem“, jenž

¹³ Nietzsche, F.: Tak pravil Zarathustra. Olomouc 1995, str. 9–10.

¹⁴ Tamtéž, str. 80.

je obdařen všemi požadovanými vlastnostmi – mají obrovské virtú, Štěstěna jim přeje a Bůh jim je nesmírně nakloněn.

Machiavelliho „Vladař“ se bezpochyby stává významným mezníkem ve vývoji politického myšlení. Jeho jedinečnost však poskytla i příležitost ke zneužití jeho názorů. Výrok „účel svěť prostředky“ byl zprofanován a sloužil často spíše jako zástěrka a omluva pro jednání, které neinterpretuje přesně Machiavelliho pojetí. Jednoznačně lze říct, že mu nejde o zdůvodnění politiky jako vypočítavého, egoistického jednání. Pro vladaře je politika jediným možným prostředkem k vybudování státu zabezpečujícího blaho lidu. Vladař svou autoritu nezneužívá, nýbrž ji věnuje realizaci státního zájmu.

Z toho, co jsme o Machiavelliho životě uvedli, bychom mohli říci, že vždy věděl, co chce, šel stále za svým cílem – chtěl být co platný sobě i ostatním.¹⁵

Podobný osud a nepochopení stíhá i Nietzscheho. Můžeme souhlasit s názorem, že jeho život a názory nejsou postihnutele v několika heslech. Nietzsche je romantik, právě tak jako antiromantik, Němec právě tak jako odpůrce němečtí, křesťan právě tak jako odpůrce křesťanství. Sám svádí boj ve vlastním nitru; bratrovražedný svár mezi dvěma silnými stránkami své bytosti.¹⁶

Nietzscheho kariéra byla ze začátku závratná. Ve svých čtyřiaadvaceti letech působil jako profesor klasické filologie na univerzitě v Basileji. Na vrcholu své kariéry však onemocněl. Cítil své předurčení a ve svém autobiografickém spise a stejnojmenné básni *Ecce homo* o tom píše: „Co uchopím, v zář se mění, v uhel vše, co se mnou není, plamen jsem a já to vím!“¹⁷

Tato slova prozrazují Nietzscheho *aktivní nihilismus*, který má bořit a přeměňovat tradiční hodnoty – tím vytvářet nový svět, ve kterém se projeví „vystupňovaná moc ducha“.

Vraťme se ale k samotnému problému moci. Německý sociolog Max Weber říká, že „moc je každá šance, jež umožňuje prosadit uvnitř vztahu vlastní vůli i proti tomu, kdo se vzpírá, bez ohledu na to, na čem tato šance spočívá“.¹⁸ Toto pojetí je velmi obecné. Ale právě Machiavelli a Nietzsche se snažili vyhnout se této obecnosti a svá pojetí moci opírají o popis konkrétních projevů moci. Pro Machiavelliho je to moc politická, kterou definují pojmy stát a vláda. Nietzscheho pojetí moci se již netýká vládnutí lidem, ale „vládnutí“ sobě samému, a to prostřednictvím své vůle k moci osvobozující od „ducha tíže a od všeho, co tento duch

¹⁵ Tuto Machiavelliho touhu můžeme vysledovat očividně především z dopisů, které adresoval svému příteli Francescovi Vettorimu, který pracoval ve službách Medicejských a na jehož pomoc v ústraní nešťastný Machiavelli tak spoléhal.

¹⁶ Störig, H. J.: Malé dějiny filozofie. Praha 1996, str. 388.

¹⁷ Tamtéž, str. 388.

¹⁸ Weber, M.: Politika jako povolání. In: O myšlení, Olomouc 1994

vytvořil: *útisk, zákon, nouzí a důsledek, cíl a vůle, dobro a zlo*.¹⁹ Nietzscheho člověk tak dostává *moc* „stát se tím, čím opravdu je“.

Fenomén moci je nesporně stěžejním problémem obou vzpomínaných filozofů. U Machiavelliho naplno zazní v práci „Vladař“, jež vzbuzuje dojem díla spíše politologického, než filozofického; zřejmě je obojím. Naproti tomu Nietzscheho stěžejní dílo „Tak pravil Zarathustra“ je dílem ryze filozofickým, v němž autor používá celou řadu aforismů poznamenaných i vlivem osobních zkušeností. Nietzsche se snaží vyjadřovat pravou filozofii metaforami a ne dogmatickými, strnulými pojmy. Ale právě tato metaforičnost dává prostor pro různorodý výklad, o němž se pokouší řada ideologií. Ale Zarathustroví se neustále daří všem se vzpírat, pokud je hodnocen skutečně objektivně a bez úmyslu zneužívat. Teprve 20. století nám přineslo možnosti neideologických výkladů celého Nietzscheho díla. Tím více je pro nás tato filozofie přínosem.

Jestliže předchozí analýza poukazovala spíše na odlišnosti obou filozofů, potom je jim zcela neupíratelný jeden společný znak – víra v člověka a snaha o jeho svobodný a dobrý život. Samotné Machiavelliho pojetí politické moci je vlastně výrazem humanistického myšlení. Vladařova moc je mocí pozitivně chápanou, poněvadž chce dosáhnout vyšších státních cílů a nejde jí jen o nízké prospěchářství. Vladař ztělesňuje státní zájem, který není ničím jiným než zabezpečením blaha pro všechny. Jeho individuální a egoistické zájmy jsou popřeny jeho virtú a snahou hledat hodnoty přispívající k dobrému životu všech.

Nietzscheho pojetí moci je daleko bližší jednotlivému člověku. Právě zde můžeme jasně vidět ono „člověčenství“, kdy vůle k moci je vůlí člověka překonat se, být sám sebou, spět k vytváření vyšších hodnot a nebýt jejich otrokem. V obou pojetích tak silně zaznívají ideje humanismu, které volají po respektování a podpoře důstojnosti člověka jako svébytné duchovní i tělesné bytosti ve všech dimenzích jeho života.

¹⁹ Nietzsche, F.: Tak pravil Zarathustra. Olomouc 1995, str. 54.

Použitá literatura

- Nietzsche, F.: Tak pravil Zarathustra. Olomouc 1995
 Nietzsche, F.: Antikrist. Bratislava 1991
 Machiavelli, N.: Vladař. Praha 1995
 Machiavelli, N.: Úvahy o prvej dekáde Tita Livia. In: Antológia z diel filozofou IV. Bratislava 1966
 Störig, H. J.: Malé dějiny filozofie. Praha 1996
 Skinner, Q.: Machiavelli. Praha 1995
 Halada, J.: Průvodce evropským myšlením. Praha 1996
 Liessmann, K., Zenaty, G.: O myšlení. Olomouc 1994
 Durozoi, G., Roussel, A.: Filozofický slovník. Praha 1994

RESUME

The analysis poses the main question: „How can we evaluate the approach of Machiavelli and Nietzsche?“ Machiavelli was an enormously pragmatic man who saw reality in the worst possible light. He tries to „follow what people live like“. He watches things what they are, not what they should be. In his conception, the power is something belonging to the right person, something connected with the immense ability to lead and choose the right means to reach goals but it is not a pure ruthlessness anyway. It is about placing higher interests before one's own benefits, denying one's ego and putting through „the good“ in the name of the state. The ruler decides what „the good“ means – and he is right only for his virtue which determines him for this mission.

When talking about Nietzsche, it is much more necessary to choose the proper words. Anyway, one difference is immediately evident and comprehensible. If Machiavelli considers only the individual in a question of gaining the power, then Nietzsche and his concept of will for the power concerns all people. Not everyone is strong enough to reach the power, not everyone is able to gain a control of one's intellect for creating the good with its help. Therefore not everyone is allowed to become a superman. It consists only in the strength of the will for setting oneself free from everything that cripples true human nature. It is about the power to become what man truly is. So far the majority of us is still weak, the superman is supposed to be a star which we look up in our belief and conviction about the good and the right.